

Pavel Houser

Poutníci

Vždycky jeden den v týdnu se většina z nich scházela, až do noci sedávali kolem ohně a hovořili spolu bez obvyklých služebních formalit. Ani alkohol pro tentokrát nikdo neskrýval, kapitán to tak nařídil a ostatní jeho rozkazy většinou plnili, třebaže bez zvláštního nadšení.

Toho dne mluvili o starých mapách Periferie a dávno zapomenutých vyhnancích, kteří se kdysi vydali jejich cestou.

Stříbřitý trup kosmické lodi jim zvolna přelétal nad hlavami. Kdyby karmínové slunce před chvílí nezašlo, jeho paprsky by zářící raketu snadno přesvítily, ale takhle ji skrz průzory mohli spatřit všichni. Nic nenasvědčovalo tomu, že se plavidlo náhle rozplyne ve vzduchoprázdnu, a přece právě k tomu došlo. Temná propast nad nimi bez hnutí přihlížela tajemnému zmizení a při pohledu na studené světlo několika hvězd pocítil Glyn opět příznaky lehké nevolnosti, která ho v poslední době přepadala až příliš často. Nedalo se ale říci, že by mu byla nepříjemná, naopak, spíše ten pocit absolutní cizosti a nekonzistence všeho se vším vyhledával.

„Zmizeli,“ řekl do ticha. „Byli a už nejsou.“ Stočil pohled do plamenů a pocit obrovské vzdálenosti se na chvíli vytratil. Rozen se zvolna otáčel a masná šťáva se sykotem padala do horkého popela. Věci pečené nad otevřeným ohněm jsou nezdravé, původně neškodné tuky se v nich přemění v látky podporující nádorové bujení. Alkohol je rovněž nezdravý. Všechny platné předpisy zakazovaly poškozování vlastního zdraví, ale v tomhle případě neměl palubní počítač se svými směrnicemi nárok. Mohl pouze aktivovat první pomoc a uvést do pohotovosti senzory detekující požár.

Velitel povolil pro tyto večery právě nezdravé věci; zřejmě se snažil navodit pocit vzájemné důvěry a tichého spiklectví všech, kdo porušují nařízení a stojí tak na jedné straně barikády. Možná dokonce, že jemu samotnému víno ani nechutnalo a vydatně se jím naléval pouze z povinnosti.

Glyn se na něj zkoumavě zahleděl, což kapitán pochopil jako otázku.

„Rigelské lodě,“ přikývl. Zhluboka si přihnul ze džbánu -možná až příliš okatě, napadlo Glyna - a po delší odmlce pokračoval: „Nemizely, jenom je už nemůžeme vidět. Pohybují se rychleji než světlo.“

„Ale je něco takového vůbec možné?“ pochybovačně nakrčila nos Irin. „Jednou přece platí teorie relativity!“

Irin byla velice půvabná a Glyn ji kdysi miloval, nebo si to alespoň pokoušel namluvit, ale nakonec se nedokázal smířit s jejím až příliš přímočarým a jednoduchým uvažováním. Než však teď mohl cokoliv říci, promluvil opět velitel výpravy.

„Naše fyzika je relativistická, Irin. Předpokládáme, že rigelské lodě jsou konstruovány s použitím nerelativistických teorií. Ale Rigel je příliš daleko, než abychom o něm mohli dělat nějaké jednoznačné závěry. Jejich koráby nás většinou z povzdálí míjejí a my neznáme cíl oněch poutí. Naše cesty se sotva kdy zkrříží...“

„Cožpak se s nimi lidé nikdy nepokoušeli domluvit?“ podivovala se Irin. Glyn se zvedl a znechuceně odešel od ohně.

Možná mu ostatní snědí pečínku a on přijde o jedinou dobrou večeři za celý týden, ale Irininy otázky opravdu nesnesl. Teď se pravděpodobně zeptá, jak je možné, že ve vzdálených oblastech vesmíru platí jiné fyzikální zákonitosti a pak bude dlouho spekulovat o tom, jaké výhody by kontakt mohl přinést oběma civilizacím.

Je to směšné, pomyslel si Glyn. Irin překvapuje, že se Rigelané nikdy nedomluví s pozemšťany a přitom si sama nebyla schopna porozumět ani se mnou. Mávl nad tím rukou, nač se zbytečně rozčilovat...

Přemýšlel o tom, jak výjimečně je možné kdesi v dálce zahlédnout cizí loď a když už k tomu dojde, vždy musí mít tu smůlu, že jeho pozorování někdo ruší. Protože rigelská loď pro Glyna nepředstavovala výzvu ke kladení otázek, ale také jeden z nejkrásnějších obrazů, jaké kdy spatřil.

V zamyšlení prošel malovaným sloupořadím a pak zamířil k obydlí starého Elčibeje. Našel ho, jak zrovna pozorně prohlíží květy fialového kaktusu a šátečkem dovedně přenáší pyl z jedné rostliny na druhou.

„Sedí u ohně a tebe to tam už nebaví, co?“ zabručel místo pozdravu. Glyn přikývl a pohladil rukou jeden ze stonků nedaleko rostoucí kapradiny.

„Dej pozor, aby ses nepíchl o trn. To by bylo osudné, usnul bys,“ varoval ho starec.

„Líbí se mi tvé květiny,“ usmál se Glyn.

„Kaktusy v příští generaci budou úplně jiné, ne fialové, ale tmavě modré, tak jako moře na Algotu,“ hlásil Elčibej nadšeně.

Glyn netušil, zda je Elčibej opravdu tak starý, aby mohl pamatovat algolská moře. Ani velitel to nevěděl jistě, ale přikláněl se spíše k názoru, že Elčibejovi v pozeňnaném věku přeskočilo a všechno si vymyslel. Ačkoliv však ani Glyn starcovým příběhům tak docela nevěřil, jako jeden z mála je alespoň rád poslouchal.

„Viděl jsem rigelskou loď,“ řekl. „Plula po obloze a náhle zmizela. A potom se Irin začala ptát...“

„Proč sis vlastně dříve namlouval, že ji miluješ?“ zajímal se Elčibej. Nečekal na odpověď a pokračoval: „Ukážu ti její tvář, tak, jak bys ji chtěl vidět, krásnou, tajemnou a mlčící.“

Glyn pokrčil rameny. Elčibejovy věty občas pluly na samé hranici banality.

Stařec se zvedl od svých bonzají a s pomocí hole došel ke stěně. Otevřel zásuvku a chvíli v ní cosi hledal. „Podívej,“ rozlil na list papíru trochu černé inkoustové barvy a zvolna ji rozmazal prsty. „Vidíš ji?“

Skrvna inkoustu na sebe pod jeho rukama brala tisíce podob. Tu byla ženskou tvář, tu fialovou květinou a tu... „Ano, algolské moře,“ usmál se stařec.

Glyn fascinovaně pozoroval jednotlivé proměny až do chvíle, kdy se obraz ustálil. „Vyprávěj,“ poprosil pak Elčibeje.

„Jsou většinou hluboká a pokrývají povrch jediné planety Algotu skoro celý. Nejkrásnější místa se však nacházejí tam, kde na mělčinách kolem malých ostrovů roste rákosí a slaný vodní vřes a při chůzi se nohy boří do černého bahna, z něhož se rodí příběhy. Voda je tam tmavě modrá a téměř nehybná...“

Glyn napjatě poslouchal a pokoušel se představit si takové místo, představit si ho nějak jako záběr na diapozitivu, ale jako skutečnost. Moc to nešlo.

„...vlny algolského příboje smývají rysy tváře. Je Irin stále tak půvabná?“ zeptal se náhle stařec.

„Zase se ptala velitele, jak mohou rigelské lodi předstihnout i paprsek světla,“ řekl Glyn otráveně. Okouzlení z něj spadlo.

Elčibej pomalu zavrtěl hlavou: „Mě na rigelských lodích nejvíc zajímá něco jiného. Než zmizí, zahlédnu na nich vždy nějaký znak. Má tvar vlny. Často přemýšlím o tom, zda na Rigelu mohou být také moře. Spektrální analýza ukazuje nejspíše na teplotu okolo bodu varu amoniaku. Jak asi vypadá moře čpavku, které při padesáti stupních pod nulou doráží na pevninu z ledu pevného jako kámen?“

Glyn se zarazil. Něco takového se mu během minulých rozhovorů ještě nestalo. Kým vlastně byl ten stařec vydávající se za blázna? Opravdu mu přeskočilo z četby mytologie, jak si všichni mysleli?

Zdálo se, že samotný Elčibej se délky a souvislosti svého projevu polekal. Promyšlené úvahy si propříště bude muset nechávat pro sebe. Jeho vlídnost byla náhle pryč.

„Běž,“ řekl rozzlobeně a pohybem ruky vyzval Glyna k odchodu. „Musím ještě navlhčit lístky modrých kapradin. V poslední době mi sem ventilace vhání příliš suchý vzduch.“

„Mohu si vzít obrázek more?“ poprosil Glyn.

„Algol. Pořád se mě vyptáváš jenom na Algol! Myslíš, že to tam bylo nějak dobré? Rozpadlé budovy, dílo dávné, nelidské rasy, a mezi nimi se za nocí plížily krvelačné přízraky. Modré vrány, sirény...“

„Ale to se mi právě líbí,“ neodpustil si Glyn. „Hlupáku, všichni by zemřeli, kdybychom tu prokletou zem neopustili. Je plná démonů. Pořád ještě chceš obrázek? Jen si ho vem aměnechbýt!“

Podal mu papír a Glyn tiše odešel. Teprve cestou si všiml, že skvrna inkoustu nepřipomíná vůbec nic, ani květinu, ani moře, ani ženskou tvář. Byla to prostě skvrna.

Pro zpáteční cestu zvolil vysokou chodbu, zastřešenou gotickou klenbou. Skleněné mozaiky na zdech představovaly dávnověké vladaře a údajné světce, osoby pro Glyna vesměs postrádající jakýkoliv význam. Z dálky k němu doléhal opilý zpěv, ale po chvíli vše utichlo. Proti němu šla Inana. V poslední době pro něj měla určitou přitažlivost, třebaže vlastně ani nebyla hezká.

„Byl jsem u Elčibeje, In, a jsem ještě zmatenější, než když jsem odešel od ohně. Buď není tím, za koho se vydává, a nebo já sám vidím přeludy.“

„Přeludy přijdou a zase odejdou, Glyne.“ Usmála se na něj: „Tak jako jsme náhodou viděli rigelskou loď, jen nakrátko a už asi nikdy víc. Vše se mívá a loučení a nestálost jsou jedinými stálíci tohoto světa, protože i samotná slunce časem pohasnou.“

Irin by o hvězdách prohlásila leda tak to, že se zhroutlí v gravitačním kolapsu, napadlo Glena.

„Elčibej mi řekl, že znakem rigelských lodí je vlna. A také mi nakreslil obraz algolského moře.“

Inana se tvářila téměř smutně, ale vyzařovala z ní jakási podivná vyrovnanost: „Může to být vlna a nemusí. Co na tom záleží? Člověk stále vkládá své představy do okolního světa a nechápe, že všechna pouta jsou zprfetrhána, hledíme na sled

obrázků zbavených jakékoliv souvislosti. Jako ty legendární kosmické lodě bez cíle létající andromedskou mlhovinou sem a tam.“

„Myslíš, že žádná z nich opravdu nemá cíl? Nikdy jsme se neučili, že svět je vnitřně nekompatibilní...“

Pohlédla na něj s vlídnou ironií: „Glyne, mluvíš skoro jako Irin. Řad i chaos jsou jen pojmy. Možná někde cíl byl, ale vytratil se. Za určitou hranicí se obrysy věcí i slov ztrácejí. Tak už to chodí...“ Pokynula mu na pozdrav a proplula kolem něj.

Kráčel dál k ohni a vzpomínal na pohádku, kterou mu Elčibej vyprávěl kdysi dávno. Bylo v ní zase moře, ale tentokrát plné ledových ker. Velrybářské lodě se vzdalovaly od známých břehů a občas někdo z námořníků zahlédl bílou polární lišku, jak bez hnutí pozoruje odplouvající posádku.

V těch dobách se liška stala symbolem vstupu do jiného světa. Námořníci se jí báli, mnohdy ji i nenáviděli, ale nikdy

by se jí neodvážili ublížit. A pak, i kdyby byla zlá, její oči byly podle pohádky plné podivně poetické moudrosti, která to všechno ospravedlňovala a stavěla lišku kamsi mimo běžné kategorie.

Glyn si na polární lišku vzpomněl ve chvíli, kdy se mu Inana ztratila v ohybu chodby. Chvíli přemýšlel, zda se má vydat za ní, ale potom tu myšlenku zavrhl. Nevěděl, co přesně k ní cítí, a hlavně byl příliš v zajetí poznání, že vtisknout smysl jediné květině a pokusit se o něco takového v případě bezbřehého světa jsou dvě úplně odlišné věci.

Mířil zvolna ke společenské místnosti. Doufal, že mu u ohně třeba ještě zbude kousek syntetické pečené nebo hlt vína. V chodbě před ním se náhle objevil velitel. Opile se potácel, Irin ho vedla za ruku a tiskla se k němu. Glyn si nebyl jist, zda velitel i teď nehraje tu podivnou roli, kterou si sám určil jako nejvhodnější pro řízení výpravy.

Přesto však pocítil bodnutí u srdce. Snad se s Irin stále ještě cítil nějak spojený anebo si na ni alespoň činil nárok... ale ve skvrně inkoustu přece jen viděl algolská moře. A pak zmizela i ta...

Najednou ho něco napadlo. Nemohl by tam spatřit třeba tvářnany? Hledal po kapsách list papíru, ale nikde jej nemohl najít. Díval se po zemi, ale pak se automatika přepnula na noc a osvětlení v chodbách téměř pohaslo.

Vzdal to tedy, protože na okraji známého světa zářilo hvězd jen málo a byly tak roztroušené, že nedávaly skoro žádné světlo. Jsou opravdu blízko okraje vesmíru?

Na večeri úplně zapomněl a rozrušen se vydal do své obytné kajuty. Přejel pohledem po řadě vyrovnaných knih, tentokrát si však žádnou z nich nevybral. Vyťukal na terminálu dotaz: „Jsme na okraji všeho anebo je prostor zcela bez hranic? A pokud nějaké má, co je za nimi? Věčná prázdnota?“

„Příliš neurčitých parametrů v otázce,“ počítač dal přednost hlasovému výstupu, který byl údajně energeticky méně náročný. „K odpovědi chybí dostatek vstupních údajů. Podle převládající teorie je ve vesmíru jen konečné množství hmoty. Nekonečný počet hvězd by znamenal, že každý bod na noční obloze bude zářit.“

Glyn hleděl skrz průzor a pomalu počítal. Jedna, dvě, tři... sedm. Až zmizí i ty, třeba doletí na místo, kde svět opravdu končí. Pak ucítil, jak se gravitační pole kolem něj zvolna mění a přesně podle předpisů zalezl do spacího vaku. Zavřel oči.

Kosmická loď třídy Mayflower zvolna zrychlovala, až dosáhla devíti desetin rychlosti světla. Dál to nešlo, protože pozemská fyzika byla, na rozdíl od té algolské, relativistická.